

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v právnej veci navrhovateľa: **J.**, nar. X., bytom P., zast.: *JUDr. V.*, advokátom so sídlom M., proti odporkyňi: **Sociálna poisťovňa – ústredie**, so sídlom Ulica 29. augusta č. 8, 813 63 Bratislava, o **preskúmanie zákonnosti rozhodnutí** správneho orgánu v konaní o sirotskom dôchodku navrhovateľa, na odvolanie odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 09. júna 2010 č. k. 21Sd 283/2009–45, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 09. júna 2010 č. k. 21Sd 283/2009–45 **ruší a konanie zastavuje.**

Navrhovateľovi právo na náhradu trov konania **nepriznáva.**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Konanie na správnom orgáne

Listom č.: X.X.X. zo dňa 11. decembra 2009 odporkyňa s odkazom na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 21Sd/158/2009-17 z 09. septembra 2009 oznámila navrhovateľovi s odôvodnením, že nakoľko jeho matka M. požiadala odporkyňu o vdovský dôchodok a zároveň požiadala aj o sirotsky dôchodok pre dcéru M., bola výška jeho

sirotského dôchodku upravená v spojení s rozhodnutím z 28. augusta 2009 na čiastku 87,30 € a naďalej mu bude vyplácaný.

Ďalej odporkyňa v svojom liste uviedla, že právoplatným rozhodnutím č..X. zo 16. júna 2009 podľa § 76 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej na účely tohto rozsudku len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) priznala navrhovateľovi sirotský dôchodok od 1. februára 2009 v sume 122,20 € mesačne a súčasne právoplatným rozhodnutím č..X. z toho istého dátumu (16. júna 2009) postupom podľa § 81 ods. 6 zák. č. 461/2003 Z.z. od 1. februára 2009 upravili sirotský dôchodok na sumu 87,30 € mesačne z dôvodu, aby pozostalostné dávky nepresiahli 100% sumy invalidného dôchodku otca navrhovateľa (viď § 81 ods. 6 zák. č. 461/2003 Z.z.).

Neskorším rozhodnutím č. X. z 28. augusta 2009 odporkyňa pozmenila rozhodnutie č..X. zo 16. júna 2009 z dôvodu opätovného posúdenia nároku navrhovateľa na sirotský dôchodok po zistení vymeriavacieho základu za obdobie poberania invalidného dôchodku otca navrhovateľa od 17. októbra 2007 do 31. decembra 2007.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

Proti hore citovanému listu odporkyne podal navrhovateľ odvolanie (opravný prostriedok) z 28.12.2009 na Krajský súd v Banskej Bystrici.

Krajský súd ako súd prvého stupňa napadnuté rozhodnutie preskúmal a po vykonaného dokazovania dospel súd k záveru, že odporca nepostupoval v súlade so zákonom a napadnuté rozhodnutie (list) zrušil.

Svoj rozsudok najmä odôvodnil tým, že odporkyňa nerešpektovala právny názor krajského súdu, ktorý bol vyslovený v jeho predchádzajúcom rozsudku zo dňa 09. septembra 2009 č. k. 21Sd/158/2009–17, keď vo veci nároku navrhovateľa na sirotský dôchodok krajský súd rozhodol o vrátení veci späť odporcovi na nové rozhodnutie. V odôvodnení tohto rozsudku z 09. septembra 2009 krajský súd vyslovil právny názor, že v danej situácii, keď v prípade navrhovateľa ide o pozostalostný dôchodok, ktorý sa vypláca viacerým pozostalým v rôznych výškach, je potrebné tieto skutočnosti v rozhodnutí riadne odôvodniť.

Tiež v ňom zdôraznil, že rozhodnutie odporkyne má byť konkrétne, jasné a zrozumiteľné, pričom má vychádzať zo zisteného skutočného stavu, má byť presvedčivé a má byť z neho zrejmé, podľa ktorých právnych predpisov bol nárok posúdený.

Krajský súd ďalej v odôvodnení uviedol, že *„Napriek uvedenému právnomu názoru prezentovanému v rozsudku krajského súdu [odporkyňa] 11. decembra 2009 opätovne o nároku navrhovateľa rozhodla rozhodnutím, ktoré nemá náležitosti predpísané zákonom, čo navrhovateľ i napadol opravným prostriedkom.“* Následne krajský súd s citáciou § 81 ods. 2 a 6 zák. č. 461/2003 Z.z. vyslovil záver, že takýmto konaním odporkyňa porušila zákon, pretože ako správny orgán bola viazaná právnym názorom súdu vylovenom v rozsudku.

III.

Odvolanie odporkyne

Vo včas podanom odvolaní zo dňa 29.07.2010 (č. 1. 53) proti rozsudku prvostupňového súdu odporkyňa poukázala na to, že navrhovateľ pôvodne (v predchádzajúcom súdnom konaní) napadol správnosť „rozhodnutia“ č..X. z 19. júna 2009, pričom z dávkového spisu odporkyne (podľa odvolacieho súdu bolo v odvolaní nesprávne uvedené „navrhovateľ“) preukázateľne vyplýva, že nejde o rozhodnutie podľa § 179 ods. 1 písm. a) 1. až 3. bodu zák. č. 461/2003 Z.z., ale o korešpondenciu označenú ako „Oznámenie o výplate dôchodku na účet“.

Ďalej odporkyňa poukázala na to, že svojim rozhodnutím č..X. zo 16. júna 2009 podľa § 81 ods. 6 zák. č. 461/2003 Z.z. bola upravená výška sirotského dôchodku na 87,30 € mesačne, ktoré z dôvodu, že navrhovateľ proti nemu nepodal opravný prostriedok, nadobudlo právoplatnosť; obdobný osud malo aj rozhodnutie z 28. augusta 2009.

Oznámenie o výplate dôchodku z 19. júna 2009 podľa navrhovateľky nezakladá, nemení a ani nezrušuje právo navrhovateľa na už priznaný sirotský dôchodok, a preto samo o sebe nemohlo byť podľa odporkyne predmetom spôsobilým na súdny prieskum. Dôvodom jeho zaslania navrhovateľovi bolo iba to, že o nároku navrhovateľa na sirotský dôchodok bolo právoplatne rozhodnuté a navrhovateľovi bolo potrebné podať iba vysvetlenie.

Odporkyňa s vyššie uvedeným právnym názorom krajského súdu nesúhlasí z dôvodu, že o nároku navrhovateľa na sirotský dôchodok už v tomto okamihu a za naznačenej právnej situácie nie je možné opätovne rozhodnúť, hoci bola výrokom krajského súdu na takéto konania zviazaná.

Na základe uvedených argumentov odporkyňa požadovala, aby odvolací rozsudok krajského súdu zmenil a konanie podľa § 104 ods. 1 O.s.p. zastavil.

Z vyjadrenia navrhovateľa zo dňa 17.08.2010 (č. 1. 57) vyplýva, že podporuje postup prvostupňového súdu, ktorý správne vyhodnotil a posúdil právny aj skutkový stav veci a rovnako správne konštatuje, že odporkyňa nepostupovala v súlade so zákonom nerešpektujúc právny názor súdu.

Predovšetkým navrhovateľ zdôrazňoval, že odporkyňa nesprávne aplikovala metodiku výpočtu pozostalostných dávok.

Ďalej vyslovil názor, že ak sa odporkyňa domnievala, že navrhovateľom napadnuté rozhodnutie č..X. zo dňa 19.06.2009 nie je rozhodnutím, ktorého zákonnosť môže preskúmať súd, nemala podľa navrhovateľa ním podaný opravný prostriedok zo dňa 01.07.2009 zaslať v zmysle ust. § 219 ods. 1 zák. č 461/2003 Z.z. predložiť príslušnému súdu na rozhodnutie, a naopak mala mu to oznámiť.

Tým, že tak nekonala, bolo jej ďalšie správanie podľa mienky navrhovateľa účelové, najmä keď sa odporkyňa v liste zo dňa 01.07.2009 vyjadrila, že žiada Krajským súdom Banská Bystrica vydané „*rozhodnutia č. X., č. X., č..X. rovnakého dátumu 16. júna 2009 ako vecne správne potvrdiť.*“

Navrhovateľ sa ďalej stotožnil s argumentáciou krajského súdu, že hoci nejde v tomto prípade o rozhodnutie, napriek tomu mohla odporkyňa takýmto spôsobom zasiahol do navrhovateľových práv. Preto odmieta názor odporkyne, že súd v správnom súdnictve nemôže preskúmať zákonnosť uvedeného listu odporkyne. Naopak, podľa navrhovateľa krajský súd sa už v predchádzajúcom rozsudku č. k.: 21Sd/158/2009–17 zo dňa 09.09.2009

správne vysporiadal s otázkou, či napadnutým rozhodnutím neboli dotknuté hmotné práva osoby navrhovateľa. Opačný prístup by podľa navrhovateľa vyvolal jeho ukrátenie na právach (konkrétne by išlo podľa navrhovateľa o protiprávna aplikácia výpočtu sirotského dôchodku navrhovateľa).

Takisto navrhovateľ v svojom vyjadrení vyslovil, že meritórne preskúmanie zákonnosti listu č..X. zo dňa 19.06.2009 odporkyne nie je možné považovať za taký nedostatok konania vedúci nutne k zastaveniu konania, nakoľko v opačnom prípade by mu správny súd odmietol poskytnúť súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Na základe uvedeného preto navrhovateľ požadoval potvrdiť rozsudok napadnutý odvolaním ako vecne a právne správny.

IV.

Právne názory odvolacieho súdu

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej v texte rozsudku len „O.s.p.“). Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250s ods. 2 O.s.p. odvolanie prípustné, bez nariadenia pojednávania (§ 250s ods. 2 záver vety O.s.p.) dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, pretože sa rozhodlo o veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, a preto postupom podľa § 220 ods. 1 písm. a) a ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 a § 246c ods. 1 O.s.p. napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a súdne konanie vo veci s citáciou § 250d ods. 3 O.s.p. zastavil.

Podľa § 221 ods. 1 písm. a) O.s.p. súd rozhodnutie zruší, len ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov.

Podľa § 221 ods. 2 O.s.p. platí, že ak odvolací súd zruší rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, prerušiť konanie, zastaviť konanie alebo postúpiť vec orgánu, do právomoci ktorého vec patrí.

Podľa § 250d ods. 3 veta prvá O.s.p. súd uznesením konanie zastaví, ak sa žaloba podala oneskorene, ak ju podala neoprávnená osoba, ak smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nemôže byť predmetom preskúmania súdom, ak žalobca neodstránil vady žaloby, ktorých odstránenie súd nariadil a ktoré bránia vecnému vybaveniu žaloby, alebo ak žalobca nie je zastúpený podľa § 250a alebo ak žaloba bola vzatá späť (§ 250h ods. 2).

Najvyšší súd sa nestotožňuje so skutkovými závermi krajského súdu v tom rozsahu, ako si ich osvojil zo zistení uvedených konajúcim správnym orgánom. Predovšetkým je nutné zdôrazniť, že predmetom súčasného súdneho prieskumu vykonaného krajským súdom (sp. zn. 21Sd 283/2009) ako aj jemu predchádzajúceho súdneho prieskumu (sp. zn. 21Sd 158/2009) boli listy tvoriacu úradnú korešpondenciu odporkyne so navrhovateľom.

Najvyšší súd za tejto situácie nekritizuje prístup krajského súdu, že predmetom súdneho prieskumu boli časti úradnej korešpondencie správneho orgánu s účastníkom konania v dávkových veciach. Naopak, pri splnení osobitných podmienok vyplýva správnenému súdu z čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky povinnosť vykonať súdny prieskum rozhodnutí správnych orgánov postupom podľa 5. časti Občianskeho súdneho poriadku. Táto situácia však v preskúmvanej veci nenastala.

Z priloženého súdneho spisu krajského súdu sp. zn. 21Sd 158/2009 vyplýva, že krajský súd mal alebo mohol mať vedomosť, že okrem listu odporkyne z 19.06.2009 (č. 1. 9), proti ktorému brojil navrhovateľ, bolo odporkyňou skôr vydané rozhodnutie č..X., a to dňa 16.06.2009, z existencie ktorého odporkyňa vychádzala pri tvorbe svojho hore uvedeného listu z 19.06.2009. Navrhovateľ napriek poučeniu uvedenému v rozhodnutí zo 16.06.2009 však napadol zákonnosť nasledujúceho listu z 19.06.2009.

Krajský súd mal možnosť túto situáciu napraviť, najmä v zmysle § 5 ods. 1 O.s.p. na pojednávaní uskutočnenom dňa 09. septembra 2009, kedy pracovníčka odporkyne upriamila pozornosť (záver zápisnice z pojednávania na str. 15 zo spisu

sp. zn. 21Sd 158/2009) na rozhodnutie zo 16. júna 2009, nakoľko ho navrhla potvrdiť ako vecne správne a zákonné s poukázaním na správnosť výpočtu pozostalostnej dávky. Napriek tomu krajský súd rozsudkom vyslovil, že list odporkyne zo dňa 19. júna 2009 zrušuje podľa § 250j ods. 2 písm. d) O.s.p. (zrušovací dôvod je nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre jeho nezrozumiteľnosť alebo pre nedostatok dôvodov) a vec vrátil odporkyňi na ďalšie konanie.

Týmto súdnym rozsudkom vytvoril pre odporkyňu, ako správne konštatovala, ťažko riešiteľnú situáciu, lebo medzičasom samotné rozhodnutie č..X. z 16.06.2009 márnym uplynutím odvolacej lehoty nadobudlo právoplatnosť a stalo sa pre odporkyňu zákonnou prekážkou (res iudicata), ktorá bránila v ďalšom konaní.

Preto Najvyšší súd musí konštatovať, že v tomto prípade správne postupovala odporkyňa, a napriek svojej povinnosti zakotvenej v § 250j ods. 6 O.s.p. (povinná viazanosť správneho orgánu právnym názorom súdu), tento právny názor odignorovala a uprednostnila právne účinky svojho právoplatného, resp. neskôr svojich právoplatných rozhodnutí.

Potom navrhovateľ od okamihu, kedy sa rozhodol nevyužiť svoje právo podať opravný prostriedok proti uvedenému rozhodnutiu zo 16.06.2009 (resp. ako odporkyňa uviedla aj proti nasledujúcemu jej rozhodnutiu v pozostalostných dávkach), nesplnil podmienky, aby sa mohol domáhať súdneho prieskumu v týchto rozhodnutiach v zmysle 5. časti Občianskeho súdneho poriadku.

Preto správne konštatovala odporkyňa v svojom odvolaní z 29.07.2010, že *„Z dôvodu, že o nároku navrhovateľa na sirotsky dôchodok bolo právoplatne rozhodnuté rozhodnutiami zo 16. júna 2009 a rozhodnutím z 28. augusta 2009 v súvislosti s rozsudkom krajského súdu odporkyňa listom z 11. decembra 2009 podala navrhovateľovi iba vysvetlenie, proti ktorému navrhovateľ podal opravný prostriedok O nároku navrhovateľa na sirotsky dôchodok nie je možné opätovne rozhodnúť v súlade s § 112 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, pretože o jeho nároku na sirotsky dôchodok bolo rozhodnuté právoplatne*

rozhodnutím č. X. zo 16. júna 2009, rozhodnutím č..X. zo 16. júna 2009 a rozhodnutím č..X. z 28. augusta 2009. “

Na základe týchto skutočností sa potom musel Najvyšší súd stotožniť s názorom odporkyne o nemožnosti vykonať súdny prieskum predmetného listu odporkyne z 11. decembra 2009, ktoré navyše nespĺňa atribúty kladené správnym právom na individuálny správny akt.

Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok odporkyne ako aj argumentácie navrhovateľa Najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku uznesenia.

O práve na náhradu trov odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p., podľa ktorého neúspešnému navrhovateľovi právo na úplnú náhradu trov tohto konania nevzniklo.

Poučenie : Proti tomuto rozhodnutiu **nie je** prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).

V Bratislave 26. októbra 2010

Ing. JUDr. Miroslav Gavalec, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Ľubica Kavivanovová